

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА,
доктора економічних наук, професора,
професора кафедри маркетингу та міжнародного менеджменту
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара
Хамініч Світлани Юрїївни

на дисертаційну роботу Рудь Юлії Леонідівни «Формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.003 – економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дослідження

Економічний розвиток національної економіки як динамічної складної соціально-економічної системи, є незворотнім та спрямованим на якісні й кількісні зміни національної економіки. При цьому, економічний розвиток є суперечливим і нелінійним процесом, який включає періоди зростання і спаду національної економіки тощо. Сьогодні економічний розвиток досліджують як суспільне явище, а формування моделі економічного розвитку національної економіки, яка стає основою стратегії економічного розвитку держави, має спиратися на освоєнні досліджень економічних шкіл та підходів еволюцій і розробки моделей економічного розвитку. До недавнього часу в якості головної мети управління економічним розвитком країни розглядалось досягнення високих кількісних фінансових і виробничих результатів. На даний час такий підхід до управління розвитком втратив свою актуальність з огляду на зростання соціальної напруженості й поглиблення екологічних проблем. Вирішення проблем сучасної економічної динаміки наразі пов'язано з концепціями стійкого розвитку, всеосяжного (інклюзивного) злагодженого зростання.

Все це робить доцільним необхідність подальшого проведення дослідження у цій галузі, обґрунтування теоретико-методологічних та прикладних засад формування концептуальних основ всеосяжного розвитку національної економіки. Виходячи з вищевикладеного, проведені дослідження і тема дисертаційної роботи Рудь Ю.Л. – є актуальними і своєчасними.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими програмами, темами, планами

Актуальність теми дисертаційної роботи Рудь Ю.Л. зумовлена не лише теоретичними і практичними потребами, а й тим, що дисертацію виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт Класичного приватного університету: «Сучасні проблеми модернізації та структурних трансформацій економіки Придніпровського регіону» (номер державної реєстрації 0114U006322), де здобувачем запропоновано заходи регуляторної політики щодо впровадження стратегії всеосяжного розвитку національної економіки; «Розвиток національної економіки в контексті сучасної економічної теорії» (державний реєстраційний номер 0116U000798), де здобувачем запропоновано науково-практичний підхід до формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Аналіз змісту дисертації, автореферату, наукових публікації Рудь Ю.Л. дозволяє встановити, що отримані наукові результати є обґрунтованими та достовірними.

Теоретичною основою дисертаційної роботи є положення економічної теорії, в тому числі загальнонаукові методи пізнання економічних процесів, що розкривають процес формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки. Під час розв'язання поставлених у роботі завдань використану низьку методів, а саме: морфологічний аналіз, індукції та дедукції, декомпозиції й синтезу, порівняння та системний підхід, економіко-статистичні методи, суб'єктно-об'єктний підхід, абстрактно-логічний, системно-структурний методи.

Справляє позитивне враження джерельна база дисертаційної роботи. Видання, що включені до списку використаної літератури, свідчать про ґрунтовне опрацювання поданої проблематики і достатній рівень наукової підготовки здобувача; її наукову зрілість.

Зроблені автором висновки логічно поєднані з положеннями дисертаційної роботи, яка характеризується комплексністю використання аналітичних матеріалів дослідження. Висновки внутрішньо несуперечливі, органічно взаємопов'язані між собою і в сукупності можуть розглядатися як інструментарій щодо методичного забезпечення всеосяжного розвитку національної економіки. Вони є логічним завершенням проведених здобувачем

наукового ступеня досліджень, що базуються на достатній інформаційній базі, наукових статтях зарубіжних і вітчизняних вчених, законодавчих й нормативно-правових актах України, тощо. Результати розрахунків та висновків зроблені на основі отриманих результатів, не викликають сумніву та становлять інтерес для науки і для практики.

Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених, використання статистичної бази, достатньою апробацією та впровадження у роботу органів влади та у навчальний процес.

Інформаційну базу дослідження становлять дані Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, Державної служби статистики України, законодавчі й нормативно-правові акти та програмні документи державних, регіональних і місцевих органів влади України, монографічні дослідження й наукові статті зарубіжних і українських авторів, а також публікації у фахових та спеціальних виданнях.

Наукова новизна і достовірність отриманих результатів

У результаті вирішення поставлених у дисертаційній роботі задач, автором отримано ряд наукових положень і висновків, які характеризуються науковою новизною. Вони є обґрунтованими і достовірними, що базуються на поглибленому вивченні й узагальненні достатнього обсягу наукових джерел, а також конкретному застосуванні сучасних методів і прийомів дослідження.

Основний науковий результат, отриманий в дисертації, полягає в поглибленні та розвитку теоретичних і науково-практичних положень, зокрема, здобувачем розроблено концептуальний підхід, модель та запропоновані практичні рекомендації щодо формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, яка спрямована на забезпечення стійкості соціально-економічного розвитку країни.

Заслуговує уваги представлена стратегію всеосяжного розвитку національної економіки, яка передбачає досягнення оптимального рівня розвитку конкурентоспроможної економіки з високим рівнем зайнятості працездатного населення і включає логічно взаємопов'язані етапи реалізації стратегії: вибір моделі всеосяжного розвитку, цілі та завдання її реалізації, механізм імплементації моделі всеосяжного розвитку, соціально-економічний

ефект реалізації стратегії (стор. 150-152).

З метою реалізації стратегії удосконалено механізм реалізації стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, який передбачає виконання завдань з організації, ресурсного забезпечення, мотивації та контролю за діями виконавців (формальних і неформальних інститутів), де визначено складові – організаційну, фінансову, управлінську та моніторингову, а також імперативи розвитку прямої дії (економічні й соціальні), що надають змогу сформувати ефективну, конкурентоспроможну, соціально орієнтовану, ресурсо- й енергоефективну та екологічно стійку національну соціально-економічну систему (стор. 160-162).

В межах формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки автором запропоновано систему заходів регуляторної політики щодо впровадження стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, які передбачають забезпечення системи надання традиційних послуг і цифрової інфраструктури, заохочення підприємництва до легалізації зайнятості, підсилення продуктивності та розподілу фінансових ресурсів, збільшення кількості робочих місць, розвиток освіти й професійних навичок, протидію корупції, удосконалення системи податкових платежів (підрозділ 3.3).

Науковий інтерес становить трактування сутності змісту всеосяжного розвитку національної економіки, що передбачає інклюзію з метою забезпечення високої зайнятості, підвищення продуктивності праці, скорочення нерівності й бідності, раціональне використання природних ресурсів, захист природного довкілля, зростання доходів та ВВП (стор. 25,33).

У ході дослідження науково-методологічних підходів автором удосконалено методичний підхід до оцінювання рівня всеосяжного розвитку національної економіки, що базується на визначенні індексу інклюзивного зростання, який розраховується за такими індикаторами: освіта та навички, зайнятість і оплата праці, основні послуги й інфраструктура, доступ до фінансового та кредитного ринків, створення активів і підприємництво, фіскальні платежі, корупція та концентрація ренти (підрозділ 1.3).

У процесі дослідження автором модель всеосяжного розвитку національної економіки, яка передбачає досягнення соціально-економічного ефекту розвитку національної економіки за показниками ефективності (зростання та розвитку, інклюзивності, спадкоємності та стійкості розвитку) і базується на дії рушійних сил (імперативів), параметрів, ресурсів, екзогенних й

ендогенних факторів розвитку соціально-економічної системи (стор. 37-38).

Практичний інтерес має обґрунтування інституційної складової механізму реалізації стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, яка передбачає перерозподіл функцій з визначення показників результативності та методів вимірювання, виконавців, з розподілу повноважень, відповідальності, ресурсів і координації, а також з моніторингу й аналізу результатів реалізації стратегії (стор. 175-179).

У цілому положення, висновки і рекомендації дисертаційної роботи є науково обґрунтованими. Вони базуються на фундаментальних положеннях економічної науки та її досягненнях, що опубліковані у працях вітчизняних і зарубіжних вчених. Достовірність отриманих результатів підтверджує обсяг виконаних розрахунково-теоретичних моделей, логічна послідовність викладу матеріалу, доказовість висновків, коректність обробки та використання статистичної інформації, дані практичного впровадження положень дисертації, а також схвалення змісту доповідей автора на науково-практичних конференціях і опублікуванням статей у спеціалізованих фахових виданнях.

Теоретична та практична значимість результатів дослідження

Теоретичне значення отриманих результатів полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні процесу формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, зокрема: систематизовано теоретичні та методичні підходи до формування стратегії економічного розвитку національної економіки; визначено всеосяжний розвиток як нову модель економічного розвитку національної економіки; виявлено особливості створення імперативів всеосяжного розвитку національної економіки;

Наукові результати дослідження Рудь Ю.Л. доведено до рівня практичних рекомендацій, зокрема: впровадження стратегії всеосяжного розвитку економіки країни, регіонів та міст використано в практичній діяльності Департаменту економічного розвитку Запорізької міської ради (довідка № 12-452 від 25.04.2018).

Наукові результати щодо оцінювання рівня всеосяжного розвитку економіки країни на регіональному рівні довели свою практичну цінність у роботі Запорізької торгово-промислової палати (довідка № 798 від 19.02.2018).

Пропозиції автора щодо вдосконалення політики забезпечення всеосяжного розвитку національної економіки враховано в практичній діяльності депутата Запорізької міської ради (довідка № 48/2 від 27.12.2017).

Повнота викладу в публікаціях наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Основні положення й висновки дисертації викладено у 11 працях, з яких: 6 статей у наукових фахових виданнях України, у тому числі 2 статті у виданні, що входить до міжнародних наукометричних баз, 5 тез у матеріалах конференцій. Повнота викладу основних результатів дисертаційної роботи відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Оцінка оформлення дисертаційної роботи та автореферату

Матеріали дисертації і автореферату викладено логічно і послідовно, діловою українською мовою. Дисертаційна робота характеризується смисловою завершеністю і цілісністю, науковою обґрунтованістю і конкретністю викладення матеріалу.

У дослідженні чітко простежується взаємозв'язок теоретико-методологічних аспектів проблеми з конкретними науково-методичними практичними рекомендаціями, що свідчить про її високий рівень як наукової праці.

Автореферат забезпечує ідентичність основних положень, висновків та пропозицій роботи. Зміст автореферату розкриває основні результати дисертаційної роботи та має логічну структуру.

Ілюстративний матеріал допомагає зрозуміти й оцінити основні ідеї роботи.

Зауваження до змісту й оформлення дисертаційної роботи

Оцінюючи позитивно дисертаційну роботу, слід констатувати про наявність певних зауважень та дискусійних положень.

Наведені зауваження не зменшують загальної теоретичної, науково-методичної та практичної цінності дисертаційної роботи Рудь Ю.Л.

1. У підрозділі 1.1 дисертації варто здійснити порівняльний понятійно-категоріальний аналіз щодо економічних категорій „всеосяжний розвиток” і „інклюзивне зростання”.

2. На рис. 1.2. дисертації (стор. 48) „Теоретична модель всеосяжного розвитку для національної економіки України” представлено детермінанти всеосяжного зростання, однак, насамперед, автором заявлена модель всеосяжного розвитку, тому доцільно вказати детермінанти всеосяжного

розвитку, а не зростання, а по-друге, запропоновані елементи моделі вважаємо показниками, а не детермінантами.

3. На стор 48 дисертації представлена теоретична модель всеосяжного розвитку для національної економіки України, де вказана мета діалектичної моделі всеосяжного розвитку національної економіки, яка полягає у підвищенні добробуту населення та безпечного людського розвитку в умовах вільного ринку та конкуренції на галузевих ринках, проте у тексті роботи автор чітко не показує використання діалектичного підходу щодо тлумачення змісту явища „всеосяжний розвиток”, на якому мають ґрунтуватися теоретико-методологічні положення запропонованої дисертантом моделі.

4. У підрозділі 2.3. дисертаційної роботи за допомогою механізму створення імперативів всеосяжного розвитку національної економіки (рис. 2.2., стор. 110) автор вважає, що досягається ефект дії імперативів всеосяжного розвитку, який визначається як рівень інклюзивності національної економіки, проте доцільно й коректно пояснити або чітко розмежувати поняття „інклюзивність” та „всеосяжність” у контексті імперативів дії цього явища.

5. На рис. 2.3 дисертації (стор. 113) автор здійснює аналіз розподілу валової доданої вартості за видами економічної діяльності в Україні у розрізі лише одного року – 2018-го. Вважаємо, що для глибшого аналізу дії суспільного поділу праці як імперативу варто збільшити аналітичний період до 3-5 років.

6. У Блоці 4 рис. 3.2. дисертації (стор 129) „Стратегія всеосяжного розвитку національної економіки” вказано соціально-економічний ефект реалізації стратегії всеосяжного розвитку для національної економіки України, проте відсутні конкретні показники економічної ефективності, за якими має здійснюватися оцінювання рівня реалізації мети запропонованої автором стратегії.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Рудь Юлії Леонідівни «Формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством, є самостійною, завершеною науковою працею, в якій запропоновано теоретико-методологічне забезпечення формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки, яка спрямована на забезпечення стійкості соціально-економічного розвитку країни.

Проведений аналіз дисертаційної роботи дозволив зробити висновки, що наукові положення мають достатній рівень обґрунтованості, їх достовірність і новизна є об'єктивними та відображають підхід здобувача до розроблення та поглиблення теоретико-методологічних основ всеосяжного розвитку національної економіки.

Автореферат повністю відображає основні положення, висновки і рекомендації дослідження, є ідентичним з результатами дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Рудь Юлії Леонідівни «Формування стратегії всеосяжного розвитку національної економіки» та автореферат за складом вирішених задач відповідають паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством і вимогам пп. 11,12,13,14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567, зі змінами, що внесені Постановами Кабінету Міністрів України №656 від 19.08.2015 р. та №1159 від 30.12.2015 р.

У зв'язку з цим, вважаю, що автор дисертації, Рудь Юлія Леонідівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук, професор,
професор кафедри маркетингу
та міжнародного менеджменту
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара**

С.Ю. Хамініч

Підпис засвідчую:

**Вчений секретар
Дніпровського національного
університету імені Олеся Гончара**

Т.В. Ходанен